

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 1. decembar 2022. godine
Ref. br.:RK 2085/22

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI01/22

Podnosilac

Nehat Publica

**Ocena ustavnosti presude Ac. br. 3609/21
od 18. novembra 2021. godine Apelacionog suda**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Nehat Publica, sa prebivalištem u Obiliću (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Ac. br. 3609/2021] od 18. novembra 2021. godine Apelacionog suda u vezi sa presudom [C. br. 3709/2020] od 8. februara 2020. godine Osnovnog suda u Prištini.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedene presude, kojom podnosilac zahteva navodi povredu prava zagarantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 37. [Pravo na sklapanje braka i zasnivanje porodice] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 5. januara 2022. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 17. januara 2022. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bajrama Ljatifića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Radomir Laban i Remzije Istrefi-Peci (članovi).
7. Dana 18. januara 2022. godine, Sud je o registraciji zahteva obavestio podnosioca zahteva i kopiju zahteva dostavio Apelacionom sudu.
8. Dana 16. novembra 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Podnosilac podnosi zahtev Sudu po drugi put. Prethodno je podneo zahtev KI149/21, kojim je osporio: 1) krivični postupak koji je pokrenut protiv njega i 2) disciplinski postupak koji je on lično pokrenuo protiv postupajućeg tužioca u njegovom slučaju. Predmetni zahtev je Sud proglasio neprihvatljivim 10. novembra 2021. godine, zbog neiscrpljivanja pravnih sredstava. Aktuelnim zahtevom KI01/22, podnosilac zahteva osporava postupak za razvod braka koji je sproveden pred redovnim sudovima.
10. Neutvrđenog datuma, M.H-B. (bivša supruga podnosioca zahteva), u skladu sa Zakonom Kosova o porodici je podnela tužbu Osnovnom sudu u Prištini, kojom je tražila raskid braka, razvodom od podnosioca zahteva.
11. Dana 8. februara 2021. godine, Osnovni sud u Prištini je, presudom C. br. 3709/2020, (I) usvojio tužbu M.H-B., (II) razveo brak zaključen 8. septembra 2016. godine na osnovu odredaba Zakona Kosova o porodici, odnosno člana 69. Zakona.

12. Podnosilac zahteva je protiv gore navedene presude izjavio žalbu Apelacionom sudu zbog (i) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i (ii) pogrešne primene materijalnog prava.
13. Dana 18. novembra 2021. godine, Apelacioni sud je, presudom [Ac. br. 3609/21], odbio žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu [C. br. 3709/2020] od 8. februara 2020. godine Osnovnog suda u Prištini, sa sledećim obrazloženjem: „Zapravo, na osnovu izvedenih dokaza i nespornih činjenica, prvostepeni sud je ubedljivo i sigurno utvrdio da su bračni odnosi bili ozbiljno i kontinuirano narušeni uzimajući u obzir i druge razloge zbog kojih je faktički prekinuta bračna zajednica koja kasnije nije obnovljena, pa je prvostepeni sud pravilno ocenio da su ispunjeni zakonski uslovi propisani u članu 69, stavovi 1 i 2 Zakona Kosova o porodici, u kojem su tačno definisani razlozi za razvod braka zbog kojih supružnik može zahtevati razvod braka. Stoga, u konkretnoj situaciji, Apelacioni sud sve žalbene navode tuženog smatra neosnovanim i neodrživim, jer se ne zasnivaju na konkretnim dokazima”.
14. Dana 17. decembra 2021. godine, podnosilac je podneo zahtev Apelacionom sudu za preispitivanje presude od 18. novembra 2021. godine.

Navodi podnosioca

15. Podnosilac zahteva navodi da su mu odlukama redovnih sudova povređena prava zagarantovana članovima 24, [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 37. [Pravo na sklapanje braka i zasnivanje porodice] Ustava, zbog toga što: (i) u svojstvu tuženog nije bio obavešten od osnovnog suda u vezi sa podnošenjem tužbe za razvod braka od strane bivše supruge, sve do ročišta održanog 8. februara 2020. godine, i (ii) da je maltretiran od strane policije Kosova zbog krivične prijave koja je podneta protiv njega 24. avgusta 2020. godine, za koji navod ističe da je podneo zahtev KI149/21 Ustavnom sudu.
16. Pored toga, podnosilac zahteva naglašava da je nakon prijema odluke Osnovnog suda u Prištini uložio žalbu Apelacionom sudu zbog povrede počinjene od strane prvostepenog suda, dodajući da odluka Apelacionog suda ima dosta nejasnoća, jer nije primenjena jednakost pred zakonom, da u odluci ovog suda piše da je o njegovom slučaju odlučio Osnovni sud u Gnjilanu – filijala u Kamenici, da se isti po njemu nije uopšte bavio činjenicama koje je predstavio, već su samo prepisali odluku nekog drugog suda.

Relevantne odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24

[Jednakost pred zakonom]

1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.
2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovođiti samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
[...]

Član 32

[Pravo na pravno sredstvo]

“Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način”.

Član 37

[Pravo na sklapanje braka i zasnivanje porodice]

1. *Svako ima pravo na sklapanje braka, na osnovu slobodnog izbora supružnika i pravo na zasnivanje porodice u saglasnosti sa zakonom.*
2. *Zaključenje i raskid braka se reguliše zakonom i počiva na ravnopravnosti supružnika.*
3. *Porodica uživa posebnu državnu zaštitu, na zakonom propisan način”.*

ZAKON KOSOVA O PORODICI BR. 204/32

Član 68

[Razvod]

- (1) *Brak može da bude raskinut razvodom samo na osnovu odluke suda.*
- (2) *Jedan ili oba supružnika mogu uz zajednički dogovor da zatraže razvod braka podnošenjem tužbe pred nadležnim sudom.*
- (3) *Pravo na podizanje tužbe za razvod braka ne prelazi na naslednike, ali naslednici tužioca mogu da produže već započeti postupak u cilju dokazivanja osnovanosti tužbe.*
- (4) *Kad jedan supružnik podnese tužbu za razvod braka, a drugi supružnik izričito izjavi da ne odbacuje osnovanost zahteva iz tužbe, najkasnije do zaključenja glavne rasprave, smatraće se da su supružnici podneli sporazumni predlog za razvod braka.*

Član 69

[Razlozi za razvod braka]

- (1) *Supružnik može da zatraži razvod braka ako su bračni odnosi ozbiljno ili trajno poremećeni ili kad se iz drugih razloga brak nepovratno raspao.*
- (2) *Razlozi za razvod braka između ostalog su: nepodnošljiv život supružnika, preljuba, pokušaj ubistva jednog od supružnika, maltretiranje, zlonamerno i neopravdano napuštanje supružnika, neizlečiva duševna bolest i trajna nesposobnost rasuđivanja, bezrazložni prekid faktičkog zajedničkog života za vreme od više od jedne godine i sporazumni razvod.*

Prihvatljivost zahteva

17. *Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.*

18. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlaštene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlaštene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

19. Sud se takođe dalje poziva na uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49

[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]”.

20. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Ac. br. 3609/2021] od 18. novembra 2021. godine Apelacionog suda, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom u vezi sa njegovim slučajem. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređene, u skladu sa članom 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.

21. Međutim, pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti], odnosno stavu (2) ovog pravila Poslovnika, koji propisuje:

Pravilo 39

[Kriterijum o prihvatljivosti]

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.

22. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni

navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“, kada se ispuni jedan od dva sledeća pod-uslova: a) kada podnosilac/podnositeljka zahteva jednostavno citira jednu ili više odredaba Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući pritom na koji su način one povređene, osim ukoliko se na osnovu činjenica i okolnosti slučaja očigledno vidi povreda Ustava i EKLJP-a (vidi, slučaj ESLJP-a: *Trofimchuk protiv Ukrajine*, br. 4241/03, odluka od 31. maja 2005. godine; vidi, takođe *Baillard protiv Francuske*, br. 6032/04, odluka od 25. septembra 2008. godine); i b) kada podnosilac/podnositeljka zahteva propusti ili odbije da predoči materijalne dokaze kojima bi potkrepio svoje navode (to naročito važi za odluke sudova ili drugih domaćih vlasti), osim ukoliko postoje izuzetne okolnosti koje su van njegove kontrole i koje ga sprečavaju da to učini (npr. ako zatvorske vlasti odbiju da predoče sudu dokumente iz spisa predmeta zatvorenika o kome je reč) ili ako sud sam ne odluči drugačije (vidi, slučaj Suda: *KI166/20*, podnosilac zahteva: *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 43), i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Kemmache protiv Francuske*, br. 17621/91, presuda od 24. novembra 1994. godine, kategorija (i), *Juta Mentzen protiv Litvanije*, br. 71074/01, odluka od 7. decembra 2004. godine, kategorija (ii) i *Trofimchuk protiv Ukrajine*, zahtev br. 4241/03, kategorija (iii)).

23. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su mu odlukama redovnih sudova povređena prava zagantovana članovima: 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 37. [Pravo na sklapanje braka i zasnivanje porodice] Ustava.
24. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da suština navoda podnosioca zahteva spada u delokrug člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a, jer pokreće pitanja (i) jednakosti strana u postupku pred sudom i (ii) prava na obrazloženu sudsku odluku. U tom smislu, Sud će ove navode razmotriti u skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), u skladu sa kojom su, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, redovni sudovi i Ustavni sud dužni da tumače osnovna prava i slobode zagantovane Ustavom.

i. Što se tiče „jednakosti strana u postupku pred sudom“

25. U meri u kojoj je to relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, Sud ističe da je načelo jednakosti strana (oružja) i procesne kontradiktornosti svojstvena karakteristika pravičnog suđenja. U principu, zahteva da se svakoj strani u postupku pruži razumna prilika da iznese svoj slučaj pod uslovima koji je ne dovode u nepovoljan položaj u odnosu na svog protivnika (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a: *Öcalan protiv Turske*, br. 46221/99, presuda od 12. maja 2005. godine, stav 140; *Foucher protiv Francuske*, br. 22209/93, presuda od 18. marta 1997. godine, stav 34; *Bulut protiv Austrije*, br. 17358/90, presuda od 22. februara 1996. godine; i *Faig Mammadov protiv Azerbejdžana*, br. 60802/09, presuda od 26. januara 2017. godine, stav 19). Ovo načelo je takođe usko povezano sa pravom na ročište na kojem se dokazi mogu osporiti, što u principu znači mogućnost da strane znaju i komentarišu sve izvedene dokaze koji mogu uticati na odluku suda (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a: *Brandstetter protiv Austrije*, br. 13468/87, presuda od 28. avgusta 1991. godine, stav 67).

26. Načelo procesne kontradiktornosti znači da strane u postupku treba da znaju i imaju mogućnost da komentarišu i ospore navode i dokaze koji su izneti tokom sudskog razmatranja (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a: *Brandstetter protiv Austrije*, br. 11170/84, presuda od 29. avgusta 1991. godine; *Vermeulen protiv Belgije*, br. 19075/91, presuda od 20. februara 1996. godine). Pozivajući se na sudsku praksu ESLJP-a, Sud naglašava da su načelo jednakosti oružja i načelo procesne kontradiktornosti usko povezani i da ih je u mnogim slučajevima ESLJP rešavao zajedno (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a *Jasper protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 27052/95, presuda iz 2000. godine; *Zahirović protiv Hrvatske*, br. 58590/, presuda od 25. jula 2013. godine, vidi više o opštim načelima o jednakosti strana u slučaju *KI98/21*, sa podnosiocima: *Nexhat Sadiku i Gursel Sadiku*, rešenje od 3. marta 2022. godine, stavovi 46-51, i tu citirane slučajeve).
27. Glavna svrha poštovanja ovih načela je razvijanje stvarnog i suštinskog suočavanja parničara, što utiče na pravi odraz činjeničnih okolnosti i postizanje objektivne pravde od strane sudova. ESLJP je više puta naglasio da se gore navedeni zahtevi moraju poštovati ne samo na prvom stepenu, već i na drugim nivoima suđenja (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a: *Alimena protiv Italije*, odluka od 19. februara 1991. godine).

Primena načela u vezi sa jednakošću strana u okolnostima konkretnog slučaja

28. Što se tiče primene opštih načela u pogledu jednakosti strana u sudskom postupku, Sud se poziva na navode podnosioca zahteva koji je u suštini istakao povredu ovog prava, istakavši da „on kao tuženi nije bio obavješten od strane prvostepenog suda o pokretanju tužbe za razvod braka od M.H.B., te da je o tome saznao tek kada je pozvan na ročište.
29. U tom smislu, Sud se poziva na relevantne delove presude Osnovnog suda, koji je istakao: *“Tužilja je u tužbi i na glavnoj raspravi istakla da se sa tuženim venčala 2016. godine i da su skoro četiri godine živeli u porodičnoj zajednici sa roditeljima tuženog u Obiliću. Od početka njihove veze, a potom i braka, imali su problema s vremena na vreme, ali sa nadom da će se u budućnosti popraviti, ali situacija se samo pogoršavala, pa su konačno 13.07.2020. godine prekinuli bračnu zajednicu, pošto je tužilja otišla kod svojih roditelja i više se nije vratila. Nemaju dece iz ove bračne zajednice, niti se očekuje da ih imaju. Ona je predložila sudu da usvoji tužbu i tužbeni zahtev tužioca”. [...] Tuženi je na glavnoj raspravi naveo da je održiva činjenica da su se venčali prema običaju 16.09.2016. godine i da su se sklopili brak 08.09.2016. godine. Tužilju je upoznao preko člana porodice i tako su se spojili. U početku su njihovi odnosi i brak bili dobri, međutim kasnije su se njihovi odnosi poremetili, tako da je tužilja na kraju otišla kod svojih roditelja tokom jula 2020. godine. Vodili su razgovore preko članova porodice da ih pomire i ponovo spoje, ali to se nije desilo, pošto su mu njeni rođaci pretili. Što se tiče tužbe tužilje za razvod braka, predložio je sudu da odluči po zakonu”.*
30. Sud na osnovu gore navedenog primećuje da su se tužilja i podnosilac zahteva složili da će spor za raskid braka između njih prema zakonu rešavati sam prvostepeni sud, koji je, nakon što je odvojeno saslušao tužilju i tuženog, zaključio: *„Na osnovu gore navedenog, ocena suda o osnovanosti tužbenog zahteva za razvod braka se zasniva na članu 69. Zakona Kosova o porodici, budući da bračna zajednica parničara nije moguća, na osnovu činjenice da supružnici nemaju slične karaktere i da njihov odnos, uprkos tome što su ga materijalizovali na papiru, nije funkcionisao i ne postoji mogućnost obnavljanja zajedničkog života. Činjenica da parničari ne žive zajedno više od osam meseci nije sporna, jer tuženi nije osporio razloge za razvod*

braka koje je tužilja navodila i da je tužilja prepustila sudu da odluči, stoga je sud ocenio da su ispunjeni zakonski uslovi za razvod braka”.

31. Sud takođe smatra važnim da ponovi opšti stav da „pravda“ koja se zahteva članom 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a nije *materijalna*, već *proceduralna* pravda. U praktičnom smislu, koncept procesne pravde podrazumeva: (i) mogućnost kontradiktornog postupka; (ii) mogućnost strana da u različitim fazama postupka iznesu argumente i dokaze koje smatraju relevantnim za njihov slučaj; (iii) mogućnost efektivnog osporavanja argumenata i dokaza koje je iznela suprotna strana; i (iv) pravo da redovni sudovi pravilno saslušaju i razmotre njihove argumente (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68 i slučaj Suda: KI22/19, podnosilac zahteva: *Sabit Ilazi*, rešenje od 7. juna 2019. godine, stav 42, i tamo navedeni slučajevi, takođe slučaj KI98/21, gore citiran, stav 59).
32. Na osnovu napred navedenog, Sud primećuje da su parničari pravilno saslušani pred prvostepenim sudom i da su imali mogućnost da ospore nepovoljne dokaze, te da iznesu povoljne dokaze i argumente za rešavanje njihovog slučaja. Šta više, Sud primećuje da su se na glavnoj raspravi, podnosilac zahteva i tužilja dobrovoljno složili da spor za raskid braka između njih bude rešen, bez sudskog poravnjanja, u skladu sa zakonom od strane Osnovnog suda u Prištini, koji je, nakon što je ocenio razloge tužbenog zahteva, zaključio da su ispunjeni uslovi za razvod braka prema Zakonu Kosova o porodici.
33. Stoga, iz ovih razloga, Sud utvrđuje da navodi podnosioca zahteva u vezi sa povredom prava na pravično suđenje zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP-a u pogledu jednakosti strana (oružja) spadaju u treću kategoriju (iii) „*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*“ navoda, jer je zahtev u ovom delu očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

ii. Što se tiče prava na “obrazloženu sudsku odluku”

34. S tim u vezi, Sud podseća da je već detaljno razradio opšta načela u vezi sa pravom na „obrazloženu sudsku odluku“, koje je zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6.1. EKLJP-a, stoga ne smatra potrebnim da ista načela opširno razradi u okolnostima konkretnog slučaja, pošto ima dobro konsolidovanu praksu, zasnovanu na standardima utvrđenim kroz jurisprudenciju Evropskog suda za ljudska prava (vidi, za više, slučaj Suda KI225/21, podnosilac zahteva: *T.P. Spahia Petrol*, rešenje od 20. septembra 2022. godine, stavovi 41-44, i tu navedeni slučajevi).
35. S tim u vezi, Sud podseća da podnosilac zahteva, ističući implicitnu povredu ovog prava, ističe da, „odluka Apelacionog suda ima dosta nejasnoća, jer nije primenjena jednakost pred zakonom, da u odluci ovog suda piše da je o njegovom slučaju odlučio Osnovni sud u Gnjilanu – filijala u Kamenici, da se isti po njemu nije uopšte bavio činjenicama koje je predstavio, već su samo prepisali odluku nekog drugog suda”.
36. U tom kontekstu, Sud se poziva na relevantne delove presude Apelacionog suda u kojoj je obrazloženo: „*Iz spisa predmeta proizilazi da je tužilja 21.08.2020. godine podnela tužbu prvostepenom sudu protiv tuženog po pravnom osnovu razvod braka. Prvostepeni sud je održao ročište za glavnu raspravu, izveo predložene dokaze i nakon njihove ocene doneo ožalbenu presudu. Prvostepeni sud je obrazložio da zbog razlike karaktera njihov bračni odnos nije funkcionisao i nema mogućnosti obnavljanja veze između njih i da tuženi nije osporio razloge za razvod braka, prepustajući sudu da oceni i odluči o stvari”.*

37. Sud dalje primećuje da je Apelacioni sud zaključio: „Zapravo, na osnovu izvedenih dokaza i nespornih činjenica, prvostepeni sud je ubedljivo i sigurno utvrdio da su bračni odnosi bili ozbiljno i kontinuirano narušeni uzimajući u obzir i druge razloge zbog kojih je faktički prekinuta bračna zajednica koja kasnije nije obnovljena, pa je prvostepeni sud pravilno ocenio da su ispunjeni zakonski uslovi propisani u članu 69, stavovi 1 i 2 Zakona Kosova o porodici, u kojem su tačno definisani razlozi za razvod braka zbog kojih supružnik može zahtevati razvod braka. Stoga, u konkretnoj situaciji, Apelacioni sud sve žalbene navode tuženog smatra neosnovanim i neodrživim, jer se ne zasnivaju na konkretnim dokazima”.
38. Kao što je gore navedeno, Sud primećuje da je Apelacioni sud razmotrio i odgovorio na sve navode podnosioca zahteva iznete u žalbi, opravdavajući svaki navod u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja, koje nije osporio ni sam podnosilac zahteva tokom glavne rasprave u prvom stepenu, kao i u pogledu primene materijalnog i procesnog prava u okolnostima konkretnog slučaja. Činjenica da je sud napravio bilo kakvu grešku tehničke prirode tokom odlučivanja ne slabi njegovo obrazloženje do te mere da se obrazloženje smatra nedovoljnim i nespojivim sa standardom prava na „obrazloženu sudsku odluku“, zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP-a.
39. Stoga, nakon gore navedenog, Sud utvrđuje da navodi podnosioca zahteva u vezi sa povredom prava na pravično suđenje zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP-a, u pogledu prava na obrazloženu sudsku odluku, spadaju u treću kategoriju (iii) „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, jer je zahtev u ovom delu očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

iii. Što se tiče drugih navoda

40. Pored ostalih navoda, Sud podseća da je podnosilac zahteva ponovio svoj navod u vezi sa krivičnom prijavom od 24. avgusta 2020. godine, o maltretiranju od strane policijskih organa. Vezano za to, Sud je već odlučio u slučaju KI149/21, Rešenjem o neprihvatljivosti od 10. novembra 2021. godine, stoga podnosilac zahteva ne može da ponovo pokrene pred Sudom isti navod. Sud podseća da njegove odluke predstavljaju presuđene predmete u smislu člana 116. (1) [Pravni Efekat Odluka] Ustava, koji utvrđuje da: „Odluke Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe sva lica i institucije Republike Kosovo“.
41. Pored gore navedenih tvrdnji, Sud primećuje da je podnosilac zahteva pokrenuo i druge ustavne navode, pozivajući se na članove 24, 32. i 37. Ustava. Međutim, Sud ponavlja svoj stav da samo pominjanje članova Ustava i EKLJP-a, ili drugih međunarodnih instrumenata koji su direktno primenljivi u unutrašnjem pravnom poretku ne podrazumeva automatski povredu Ustava i tih međunarodnih instrumenata, ukoliko se dalje ne argumentuje i razrađuje na nivou ustavnosti i konkretno kako je došlo do povrede istih. Sud je kontinuirano naglašavao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP-a nije dovoljno da se izgradi utemeljena tvrdnja o povredi Ustava. Kada se tvrdi povreda prava zagaranovanih Ustavom i EKLJP-om, podnosioci zahteva moraju dati obrazložene tvrdnje i ubedljive argumente (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Suda: KI175/20, podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. aprila 2021. godine, stav 81; i nedavni slučaj KI04/21, podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. maja 2021. godine, stavovi 38-39). Na osnovu navedenih razloga, Sud utvrđuje da navodi podnosioca zahteva o povredi članova 24, 32. i 37. Ustava spadaju u treću kategoriju (iii), potkategorije (a), „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, stoga kao takvi treba da se proglase očigledno neosnovani na ustavnim osnovama.

Zaključak

42. U sažetku, Sud, uzimajući u obzir sve gore navedene razrade i nalaze, zaključuje da: (I) navodi podnosioca zahteva u vezi sa povredom prava na pravično suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP-a, u pogledu ravnopravnosti strana i prava na obrazloženu sudsku odluku, spadaju u treću kategoriju (iii) „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, jer su isti, na ustavnim osnovama, očigledno neosnovani; (I) navodi podnosioca zahteva o povredi članova 24, 32 i 37 Ustava spadaju u treću kategoriju (iii), potkategorije (a), „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, stoga kao takvi treba da se proglase očigledno neosnovani, na ustavnim osnovama.
43. Shodno tome, zahtev u celini, u skladu sa članom 116.1 Ustava i pravilom 39 (2) Poslovnika, treba proglasiti očigledno neosnovanom i neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavom 1 i 7, člana 113 i stavom 1 člana 116 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i u skladu sa pravilima 39 (2) i 59 (b) Poslovnika, dana 16. novembra 2022. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatići

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani